

EĞİTİM FELSEFESİ

FEL208

KISA ÖZET

1.ÜNİTE Felsefenin Tanımı, Kapsamı, Felsefe-Eğitim İlişkisi, Eğitim Felsefesi

GİRİŞ

Eğitimin istendik davranış oluşturma süreci olarak tanımlanması genel kabul gören bir yaklaşımdır. Bu öz gereği istendik davranış değişimi oluşturmak eğitimin genel amacıdır. Ancak istendik davranışın oluşturulmasının, her şeyden arınık koşul ve ortamlarda oluşmadığı açıktır. Eğitimin sosyal, ekonomik, psikolojik, tarihsel, siyasal, pedagojik ve felsefi yönlerinin olduğu bir gerçekliktir.

FELSEFENİN TANIMI VE KAPSAMI

Doğrudan “felsefe nedir?” sorusuna kısa bir yanıt verilmesi oldukça güçtür. Felsefenin tek bir tanımı yoktur. Bazı düşünürlere göre felsefenin tanımı yapılamaz; çünkü o bir üst dildir (Sönmez, 2006, s.66). Felsefenin tanımının yapılmasının zorluğunun temel nedenleri şu biçimde özetlenebilir: Birincil neden, farklı felsefe türlerinin varlığıdır. Örneğin metafizik, ahlak ve bilgi felsefesi gibi çok değişik felsefe türleri bulunmaktadır. İkincil neden her felsefe konusunda değişik eğilim, kuram ve öğretilerin varlığıdır. Örneğin realizm, idealizm, pragmatizm ve rasyonalizm gibi değişik felsefi yaklaşımlar bulunmaktadır. Felsefenin tanımlanmasını zorlaştıran üçüncül ve temel neden ise, tarihsel süreçte öğretilerin karşıtlığı ve birbirini yadsıması ve çalışma alanının karmaşık soyutluğudur. Her bir felsefe anlayışı, teori ve yaklaşımın farklı tanımlamalarının bulunması tanımlamayı zorlaştırmaktadır.

Basit ve genel bir tanımla felsefe “bilgelik (hikmet) sevgisi” olarak ifade edilebilir. Aristo, felsefeyi ilk nedenlerin bilimi olarak tanımlarken, felsefeye olayların temeline inmek kâinatın özünü araştırmak anlamı yüklenmiştir.

Tarihsel olarak bakıldığında felsefe teriminin ilk kez Pythagoras’ın kullandığı belirtilmekle birlikte felsefe (Philosophia) terimi kesin anlamını Platon ve Aristoteles felsefesinde kazanmıştır. Kaynağı Yunanca philosophia terimine dayanan felsefe, “sevgi” (philia) ve “bilgi, bilgelik” (sophia) sözcüklerinin birleşmesinden oluşmuştur. Felsefenin ne olduğunu ortaya koyan şu üç görüş ise yaygın olarak kabul görmektedir:

1. Felsefe insanın niteliğini, dünyanın yapı ve işleyişini anlama çabasıdır. 2. Felsefe gerçeği bulma ve öğretme yolunda bir bitmeyen derinleşmedir. 3. Felsefe insanı iyiye, doğruya ve güzele yönelten bir düşünce biçimidir.

Felsefe tanımı konusunda belirli bir uzlaşma olmamasına karşın, genel özellikleri ve işlevleri şu biçimde özetlenebilir:

- Felsefe yaşama ve evrene karşı bir tavır alıştır. • Felsefe, akılcı incelemeye ve yaratıcı düşünceye dayalı bir yöntemdir. • Felsefe evren ve bütün hakkında belirli bir görüş elde etmeye çalışan bir çabadır. • Felsefe hem sorun hem de sorunların çözümü hakkında kuramlardır. • Felsefe dilin mantıksal analizi, kavramların ve sözcüklerin tanımlanması ve anlamlarının aydınlatılmasıdır. • Felsefe bilimlere yol göstericilik yapan onlara amaç, yöntem ve teknik önerilmesidir.

Felsefe yaşama ve evrene karşı bir tavır alıştır: Bireyin günlük yaşamda kişiliğinde odaklanan her tavır ve anlayışı temel düzeyde felsefe olarak nitelendirmek olasıdır.

Felsefe akılcı incelemeye ve yaratıcı düşünceye dayalı bir yöntemdir: Felsefe olay ve olguların belirli bir sistematik içinde akılcı düşünme ilke ve tekniklere dayandırılarak irdelen-

mesini amaçlar. Bu bağlamdaki felsefe artık basit ve dar anlamda felsefeden farklıdır ve akademik değer taşır.

Felsefe evren ve bütün hakkında belirli bir görüş elde etmeye çalışan bir çabadır: Felsefe bireyin dünden bugüne kazandığı bilgi ve deneyim birikimi ile edindiklerinin sistemleştirilmesine olanak verir. Bu süreç bir bakıma bireysel bir dünya görüşünün oluşturulmasıdır. Ancak felsefe olay ve olgulara dar, tek yönlü bir anlayışla değil; bütüncül bakmayı amaç edinir. Filozof bakış, yaşamı bir iş adamı ya da sanatçının salt kendi uzmanlık alanı açısından görmek yerine; bir bütün olarak kavranılmasını amaçlar.

Felsefe hem sorun hem de sorunların çözümü hakkındaki kuramlardır: Felsefe köken olarak bilgiyi ve bilgeliği sevmek, doğruluğu araştırmak, özgür düşünce ve eleştiriyle sağlam bilgilere ulaşım yaşamı buna göre düzenlemeyi amaçlar. Bu bağlamda felsefe sürekli sorunları ve sorunların çözümünü uğraş edinir. Felsefede bilim, din gibi kimi çalışma alanlarında olduğu gibi ortak kabul gören doğruluğuna ve kesinliğine inanılan, benimsenen sonuçlardan söz etme olanağı oldukça zayıftır. Buna göre belki Kant'ın belirttiği gibi "Öğrenilecek felsefe yoktur; ancak felsefe yapmak, felsefi düşünmek vardır." Bu yönüyle felsefe, sürekli arayışı ifade etmektedir.

Felsefe, kavramların analizi, sentezi ve anlamlarının aydınlatılmasıdır: Felsefenin tanımının yapılamayacağı, onun bir üst dil olduğu görüşü, genel kabul gören bir anlayıştır

Felsefe bilimlere yol göstericilik yapar, yöntem önerir: Felsefenin temel özelliklerinden biri de yol gösterici olup yöntem önermesidir. Platon, felsefenin kendine özgü bir yöntemi bulunduğunu belirterek diyalektik yöntemi kullanmıştır. Bilim ile felsefe başlangıçta iç içedir. Bilim ve felsefe arasındaki ilişki 17. yüzyıldan sonra da devam etmekle beraber yeni çağla birlikte kimi bilim alanları felsefeden ayrılmaya başlamıştır. Felsefe ile bilim arasındaki temel benzerlik, her ikisinin de aklın ürünü olmasıdır

Felsefenin Uğraş Alanları

Felsefenin uğraş alanları üzerinde bir birliktelik yoktur. Bu durum, özü itibarıyla her felsefi yaklaşım ya da filozofun görece farklılığının doğal bir sonucu olarak görülebilir. Bununla birlikte eğitim felsefesi alanında felsefenin başlıca uğraş alanlarının Ontoloji -Varlık Bilgisi- Epistemoloji -Bilgi Sorunu- ve Aksiyoloji -Değerler Sorunu- ve Mantık biçiminde verildiği görülmektedir.

Ontoloji (Varlık Bilgisi): Ontoloji varlık bilgisi, varlık sorunu ya da varlık felsefesi adlarıyla da bilinir. Varlığı kendinde ele alarak kaynağını, özünü, nitelik ve kategorilerini ele alan felsefe dalıdır. Ontoloji varlığı, mikro makro boyutlarda, nicelik, nitelik açısından somut, soyut planlarda ele alan oluşum ve içerik açılarından inceleyen felsefi bir çalışma alanıdır

Felsefeler genel bir yaklaşımla bu soruya verdiği yanıtı göre gruplanabilir. Örneğin soyut ya da manevi öğelerden birini arke olarak belirleyen felsefi yaklaşımlar idealist anlayış olarak değerlendirilir. Buna karşılık somut ya da maddi öğelerden bir öğeyi 'arke' olarak belirleyen felsefi yaklaşımlar ise materyalist anlayış olarak belirlenir. Felsefenin bu dalı şu sorulara yanıt aramaya çalışır:

1. Varlıkların kökeninde bir tek nesne mi, yoksa ruh ve madde diye iki ayrı nesne mi vardır? Ruh ve madde diye iki ayrı nesne varsa bunların nitelikleri ve birbirleriyle ilişkisi nedir? 2. Evrende olup bitenlerin belli bir amacı ve bütünlüğü var mıdır? 3. Doğa yasaları denen zorunlu ilişkilerin varlık nedeni nedir?

Epistemoloji (Bilgi Sorunu): Epistemoloji, felsefenin en temel ve merkezci alanlarından biridir. Yunanca 'episteme' (bilgi), ve logos (bilim, açıklama, gerekçe, öğretisi) sözcüklerinin birleşiminden oluşan kavram, Türkçede bilgi bilim ya da bilgi teorisi adıyla bilinmektedir. Doğrudan doğruya genel bir anlayışla bilgilerin köken ve niteliğini inceleyen felsefe dalıdır. Daha çok bilgi, bilme ve edinme konularına değinen bu alan, bilginin nasıl gerçekleştirildiği konusu üzerinde durur. Bilgi teorisi alanı şu sorulara yanıt aramaya çalışır:

1. Bilginin kaynakları nedir? Bilgi nereden gelir? Nasıl biliriz? 2. Bilginin niteliği, doğası nedir? Zihnin algıladıkları dışında gerçek bir dünya var mıdır? 3. Bilginin geçerliliği ve güvenilirliği nedir? Doğruyu yanlıştan nasıl ayırabiliriz? Bilgilerimizin gerçeğe uygunluk derecesi nedir? Bilginin kaynağına göre kimi felsefi adlandırmalar tanımlanabilir.

Aksiyoloji (Değerler Sorunu): Bu kavram Yunanca axios (değer) ve logos (bilim, öğretisi) sözcüklerinin birleşiminden türetilmiş olup değerler alanı ilişkileri, özellikle yaşamı, düzeni bakımından aydınlatmayı amaçlar. Bir bakıma aksiyoloji, etik ve estetik değerlerle, bir varlığın kendi huy, mizaç ve seciyesini araştırır. Kısaca değerler ve yapıp etmeler ile ilgili sorunları inceler ve değerlendirir.

Mantık (Logic): Yunanca logike sözcüğünün karşılığında kullanılan mantık, düşüncelerin düşüncelerle doğrulanması anlamına gelmektedir. Sözlük karşılığı olarak önermelerin tutarlılığı ile çıkarımların geçerliliğini belirleyen kuralları konu edinen bilim alanıdır.

FELSEFE BİLİM İLİŞKİSİ

Felsefe, bilim ilişkisi tarihsel süreç içinde kimi farklılıklar göstererek gelişim göstermiştir. İlk çağlarda bilim ve felsefe ayrımını görmek olanaklı değildir. Felsefenin de bilimsel çalışma alanları gibi insanın bilme, anlama, araştırma, kimi soruları yanıtlama ve gelişme gereksiniminden doğduğu açıktır. Felsefe özü gereği diğer bilgi dallarının bir yönüyle incelediği konuları genel kavramlar kullanarak incelemektedir. Felsefe çağdan çağa, bölgeden bölgeye kimi farklılıklar göstererek gelişmiştir. İlk çağda, Antik Yunan uygarlığında, felsefe gerçeği bulmaya çalışmayı iş edinmiştir. Buna karşılık Doğu'da düşünürler farklı biçimde düşünmek için ve felsefeyi sosyal çevre ile uyumlu ilişkiler geliştirmek için kullanmayı amaçlamışlardır.

Bilim ve felsefe birbirlerinden tümüyle kopuk değil; sıkı bir ilişki içindedir: Bilim ve felsefenin yeni çağla birlikte birbirlerinden ayrılmış olduğu bilinmektedir. Buna karşılık bilim ile felsefenin tümüyle birbirlerinden kopuk olduğu düşünülemez. Özellikle 20. yüzyıldaki baş dönürücü uzmanlaşmaya ve bunun sonucunda bilimin felsefeden, felsefenin de bilimden hızla kopmasına karşın, bilimsel düşünce ve gelişmeleri dikkate almayan felsefe anlayışının yaşaması olanaksızdır. Her bilimsel çalışma alanı bilgi kuramından yararlanmak ve mantıkta geçerli olan düşünme biçimlerini kullanmak durumundadır.

Bilim gerçeği parçalara ayırarak incelerken felsefe gerçeği bir bütün olarak ele alıp inceler: Bilim çalışma konularını tek tek parçalara ayırarak incelerken, felsefenin konulara daha bü-

tüncül bakması temel ilkedir. Örneğin, sosyoloji toplumu, kimya maddelerin organik ve inorganik yapılarını, tarih toplumların geçmişlerini, psikoloji insan davranışlarını inceler.

Bilim gerçeğe bilimsel yöntemi kullanarak ulaşmaya çalışırken felsefe temellendirmeyi amaçlar: Hem felsefe hem de bilim akla dayalı çalışma alanlarıdır. Bununla birlikte yöntem bakımından farklılıklar gösterirler. Bilim, kullandığı deneysel yöntem ve matematiksel açıklama tarzına ek olarak, kanıtlama ve ispatı amaçlar. Felsefede filozof akıl yürütür ve tartışmalar geliştirir.

Bilimsel önermeler genellikle sentetiktir; ancak felsefi önermeler genellikle analitik ve bazen de metafiziktir: Felsefe ve bilim özleri gereği aklın ürünleridir, yani ikisinde de akılcı bir eylemlilik söz konusudur ve her ikisi de varlığı konu edinir. Buna karşılık bilimsel önermelerin evrende karşılıkları vardır ve kanıtlanan türdendir.

Bilimde ve felsefede elde edilen ve kullanılan bilgiye sürekli eleştirel bir gözle bakılır: Her iki çalışma alanı da birer süreçtir. Tümü gerçeği bulmayı amaçlarken, bir hâlden bir hâle geçiş içinde yani süreç içindedirler. Ancak bu süreçte bilim ve felsefe her olay ve olguyu eleştiriden geçirir. Bilimin temel özelliklerinden biri kuşkucu olmasıdır. Buna karşılık felsefede de filozof için “olmuş, bitmiş bir bilgi” yoktur.

Hem bilim hem de felsefe için sorular önemlidir: Bilimsel araştırma öncelikle bir sorunun tanımlanmasıyla başlar. Bilimsel araştırma daha sonra problem ve alt problemlerde sorulan sorulara yanıt bulmayı amaçlar. Felsefe de aynı biçimde sorular çok önemlidir.

Felsefe ve bilim zihinsel süreçleri işe koşar: Felsefe ve bilim çalışma alanlarında sürekli olarak zihinsel süreçleri işe koşar. Bilim problemin yanıtını ararken, felsefe de gerçeğe ulaşmayı amaçlarken sürekli akılcı olmak durumundadır. Tüm süreçler tümdengelim, tümevarım, analogi, hipotetik - dedüktif, diyalektik, aklın geriye dönmesi, retrodüktif, aksiyomatik, ve fuzzy (muğlak) mantığı olarak sınıflandırılabilir.

FELSEFE EĞİTİM İLİŞKİSİ VE EĞİTİM FELSEFESİ

Eğitim sistemlerinin amaç, içerik, öğretme ve öğrenme süreçleri ile değerlendirme boyutunda düzenlenmesi bir bakış açısı gerektirir. Bu bakış açısının genellikle ülke siyasetinden soyutlanmayan bir bakış olduğu söylenebilir. Ancak eğitimin hangi amaçlarla, kim için, nerede, ne kadar, nasıl sunulacağı ve süreç ile çıktıların neye göre nasıl ölçüleceği, sosyal, ekonomik, psikolojik ve eğitsel boyutlu bir yaklaşım gerektirir. Bu olgu genelde karmaşık ve tartışmalı bir konu olan ülkenin eğitim anlayışı ve uygulamalarını gündeme getirir. Bu durum, özünde bir boyutuyla da ‘eğitim felsefesi’ ile eğitim sistemi ilişkisidir. Eğitim-felsefe ilişkisi çok boyutluluk gösterir.

Eğitim sistemlerinin temel yol göstericilerinden biri felsefedir: Felsefe; eğitim sistemlerinin oluşumu, düzenlenmesi, gelişimi, değerlendirilmesi ve değişiminde temel yol göstericilerden biridir. Eğitim hem davranış değiştirme sürecidir hem de toplumsal açık sisteme göre çalışan bir toplumsal kurumdur. Bu nedenle eğitim sürecinin değişkenleri çok boyutludur ve değişkendir.

Eğitim ve öğretim programları bir felsefi çalışmanın ve kabulün ürünüdür: Genel bir bakışla tüm eğitim programları belirli bir felsefeye ya da felsefe birlikteliklerine dayanır. Eğitim, öğ-

retim ve ders programlarının oluşturulmasında program planlamasına bağılı olarak sınıf ders planlarının yapılmasında felsefeden yararlanır. Bir ülkenin eğitim amaçları genel olarak “Niçin insan yetiştireceğiz?” sorusu ile benzer sorulara verilen yanıtlara göre oluşturulur. Bir bakıma eğitim programlarının oluşturulması çoğu kez sistemleştirilmiş, birer kuram düzeyine getirilmiş modellere dayanır. Bu nedenle her eğitim programı bir felsefe ya da felsefe takımına dayanır

Benimsenen felsefeye uyum, kurumsal etkililiği ve verimliliği artırır: Eğitim, öğretim ve ders programlarına yön veren genel felsefi bakışın uygulayıcılar tarafından kabulü, eğitim sistemlerinin başarısında önemli bir etkindir. Eğitim felsefesinin uygulayıcılar tarafından benimsenmesi, örgütsel ve bireysel olarak amaçların daha üst düzeyde gerçekleşmesini katkıda bulunur. Bu sonuç etkili kurum yaratılmasına olanak sağlar. Etkili örgüt ve birey verimliliğinin ön şartıdır.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız 

<https://www.kolaysinavlar.com/egitim-felsefesi-ady212u?search=FEL208U>